

Silva Eöry

Šport porabskih slovencev

Zveza Slovencev na Madžarskem, ki je bila kot prva krovna organizacija porabskih Slovencev ustanovljena leta 1990, že od vsega začetka skrbi tudi za področje športa, saj v okviru slovenske narodne skupnosti ne deluje nobena druga športna organizacija ali klub.

■ Zgodovinski pregled

Organiziranost športa v Porabju je tesno povezana z mestom Monošter, saj so številni Slovenci nekoč – in tako je še danes – delovali predvsem v športnih ekipah in društvih v tem mestu, v katerem se je organizirano športno življenje začelo v zadnji tretjini 19. stoletja. Tako je bilo leta 1886 ustanovljeno drsalno društvo, leto dni pozneje pa so v mestu prvič pripravili kolesarsko tekmovanje. Leta 1893, ko so ob reki Rabi uredili plažo, so se začeli razvijati tudi vodni

športi, predvsem vaterpolo in plavanje. Na prelomu stoletja, ko se je začela industrializacija mesta in so se druga za drugo gradile tovarne, je bila v Monoštru leta 1893 ustanovljena gimnazija. Za razvoj športnih dejavnosti na šoli je imel veliko zaslug učitelj Jozsef Cseley. Leta 1896 je lokalni časopis poročal, da je bilo v mestu ustanovljeno kolesarsko društvo, ki je postopno vključevalo tudi druge športe, kot so gimnastika, kegljanje, sabljanje, veslanje in plavanje.

Med obema svetovnima vojnima je bilo leta 1933 ustanovljeno gimnastično društvo, pet let pozneje pa so ob potoku Zsida uredili igrišče za nogomet. Po koncu druge svetovne vojne je imela največ zaslug za razcvet športnega življenja v mestu in okolici tovarna kos. Leta 1946 je bilo ustanovljeno Delavsko športno društvo, v katerega so bili večinoma vključeni delavci omenjene tovarne. V obdobju 1946–57 so bili najbolj priljubljeni športi rokomet, no-

Slikanje pred tekmo ob otvoritvi reflektorjev na nogometnem igrišču na Gornjem Seniku julija leta 2020; vir: osebni arhiv Silva Eöry.

Mladi up Sakalovcev na treningu Mure; vir Silva Eory.

gomet, šah in tudi namizni tenis. Za eno najuspešnejših in najbolj razgibanih obdobij v športnem življenju mesta veljajo leta med 1978 in 1998, ko se je uredila tudi športna infrastruktura. Med drugim je bilo popolnoma prenovljeno nogometno igrišče, ob njem pa so uredili atletsko stezo. Ob osnovni šoli Istvana Szechenyija je bila zgrajena tudi športna dvorana, v kateri so se v osemdesetih letih prejšnjega stoletja začela prirejati številna dijaška tekmovanja. V okviru mestnega športnega društva so leta 1998 delovale tri sekcije, in sicer nogometna, balinarska in šahovska. V mestu potekajo številni športni dogodki. Od leta 1986 organizirajo dvoranski turnir v odbojki Alpokalja Cup, od leta 1995 mladinski mednarodni rokometni turnir, od leta 2003 pa v okviru zgodovinskih dnevo prireja tek v spomin na monoštrsko bitko, ki je bila 1. avgusta 1664.

V Monoštru so svoje uspešne kariere začeli številni športniki, med katerimi so tudi taki s slovenskimi koreninami. Leta 1972 je na olimpijskih igrah v Münchnu 4. mesto osvojil rokoborec Jozsef Doncsicz, zelo uspešna sta bila tudi metalca kladiva, in sicer Tibor Gécsek, ki je leta 1998 postal evropski prvak, na svetovnih prvenstvih v letih 1993 in 1995 pa je osvojil bronasti medalji, ter Krisztián Pars, ki je v Londonu leta 2012 postal olimpijski prvak. Oba sta tudi častna občana mesta Monošter.

■ Sedanjost porabskega športa

V okviru Športnega društva mesta Monošter delujejo številne sekcije (rokomet, namizni tenis, kegljanje, atletika, rekreacija in lo-kostrelstvo), toda med najbolj popularnimi je nogomet, ki je zelo priljubljen tudi pri porabskih Slovencih. Članska ekipa nogome-

tne sekcije igra v prvi ligi Železne županije. Organizirajo in vodijo priprave ter tekmovanja 150 certificiranih igralcev. Velik poudarek dajejo izobraževanju mladih športnikov. So največji nogometni klub v Porabju in ta ponuja možnost vključevanja vsem, ki se želijo ukvarjati s to športno panogo. Njegovi člani prihajajo iz celotnega Porabja. Z več kot 120 certificiranimi mladimi nogometaši se ukvarjajo strokovnjaki z ustreznimi trenerskimi kvalifikacijami ter večdesetletno prakso in izkušnjami. V okviru sekcije dela 10 trenerjev, od katerih sta dva porabska Slovenci, poleg tega so v zadnjih letih imeli tudi trenerja iz Slovenije. Članska ekipa ima v aktivnem obdobju treninge trikrat na teden, otroške pa dvakrat. Kot društvo veliko sodelujejo s slovenskimi ekipami, s katerimi se velikokrat merijo na prijateljskih tekmah. Veteranska ekipa je včlanjena v Mednarodno veteransko ligo na Goričkem, kjer igra nogomet samo s slovenskimi ekipami. Člani kluba se z veseljem udeležujejo srečanj, pokalnih in drugih tekmovanj v Sloveniji. Tudi sami organizirajo tekmovanja, na katera so vabljene tudi slovenske ekipe. Vsi ti dogodki prispevajo k temu, da Slovenci, ki so člani njihovega kluba, postajajo bolj zavedni, obenem pa jim ti dogodki ponujajo možnost aktivne rabe slovenskega jezika.

Športno društvo Slovenska ves je bilo ustanovljeno leta 1935. V vasi, v kateri živi okrog 600 prebivalcev, jih je velika večina slovenske narodnosti. V okviru društva deluje osem nogometnih ekip, od najmlajših selekcij do članov in članic. V športne dejavnosti se vključuje več kot 100 športnikov, starih od 7 do 60 let. Poleg domačinov v ekipah sodelujejo tudi mladi iz drugih porabskih vasi. Vas živi z društvom, saj si tekme članske ekipe ogleda od 200 do 250 gledalcev. Članska ekipa v aktivnem obdobju trenira trikrat na te-

den, otroška pa dvakrat. Društvo veliko sodeluje s slovenskimi ekipami (Šalovci, Martinje, Gornji Slaveči, Kuzma, Grad, Lendava, Večeslavci), s katerimi velikokrat odigrajo prijateljske tekme. Veteranska ekipa že vrsto let sodeluje v Mednarodni veteranski ligi Goričko.

Športno društvo Srebrni Brejg je bilo na Gornjem Seniku ustanovljeno leta 1997. Pobudo so dali mladi športni navdušenci. Skoraj vsi člani (okoli 60) društva imajo slovenske korenine. Društvo vsako leto organizira več uspešnih prireditev, ne le športnih, tudi drugih. Gornji Senik ima zelo dobro geografsko lego, saj leži na meji s Slovenijo in Avstrijo. To, da so skoraj vsi člani društva pripadniki slovenske narodnostne skupnosti in uporabljajo slovenski jezik, prispeva k temu, da ima društvo zelo dobre odnose z različnimi športnimi in drugimi društvi iz bližnjih slovenskih vasi. Na pobudo novega vodstva je društvo leta 2016 sestavilo novo nogometno ekipo, ki zelo uspešno tekmuje v Mednarodni nogometni ligi – Zahodno Goričko. Domače tekme privabijo ob rob igrišča veliko domačih navijačev, marsikateri od njih pa se odpravi tudi na tekme, ko ekipa igra na gostovanju na Goričkem. Tekme s slovenskimi ekipami krepijo rabo maternega jezika. Društvo vsako leto organizira tudi vaški pokal, na katerem se merijo ekipe iz različnih delov vasi. Ta dogodek se odvija ob vaškem dnevu. Nogometno igrišče na Gornjem Seniku je bilo leta 2020, tudi ob pomoči sredstev, ki jih je prispeval vladni urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, obnovljeno. Leta 2022 so uredili še namakalni sistem, ki omogoča boljše razmere za tekme in treninge. V kratkem načrtujejo ureditev okolice igrišča in nakup dodatnega zaboja, v katerem bodo uredili skladišče, sanitarije in tuš za igralce.

Zaradi slovenskih korenin člani društva veliko pozornosti namenja tudi ohranjanju tradicije in običajev (predvsem slovenskih), značilnih za Porabje. Sem sodijo prireditve na Veliko Soboto, ki jo društvo že več let organizira, tradicionalno miklavževanje, ko Miklavž na Gornjem Seniku obišče vse otroke do 14. leta starosti. Športno društvo Srebrni Brejg uspešno sodeluje z Zvezo Slovencev na Madžarskem, Razvojno agencijo Slovenska krajina, Društvom porabske mladine in Slovensko narodnostno samoupravo Gornji Senik.

Nogometni klub Sakalovci je bil ustanovljen leta 2008. V vasi, ki ima približno 400 prebivalcev, jih je večina slovenskega porekla. V okviru društva delujeta dve nogometni ekipi, članska in mladinska. V športne dejavnosti se vključuje več kot 50 športnikov, večinoma domačinov slovenskega porekla. Ob ustanovitvi je začela ekipa igrati v tretji ligi Železne županije, v kateri ni treba imeti mladinske ekipe. Že v prvi sezoni je bila zelo uspešna, saj je dosegla tretje mesto, v svoji tretji sezoni pa si je že priborila prvo mesto in se je uvrstila na višjo raven tekmovanja, v drugo ligo Železne županije. V tej ligi mora klub nastopati tudi z mladinsko ekipo, kar zanj pomeni dodatne stroške. Ekipa je zelo priljubljena, zato se na njenih domačih tekmah zbere več kot 300 gledalcev. Mnogo ljudi prihaja tudi iz drugih porabskih vasi in z Goričkega, kar je pomembno pri ohranjanju stikov z matično državo in ohranjanju materinščine. Nogometni klub Sakalovci veliko prispeva k razvoju mladih slovenskih športnikov v Porabju. V ligi je skupno 16 ekip. Nogometaši dosegajo lepe rezultate, saj so po navadi med prvimi tremi ekipami. Radi sodelujejo s slovenskimi, predvsem prekmurskimi ekipami (Šalovci, Hodoš, Kuzma, Grad in Poznanovci), s katerimi večkrat na leto odigrajo prijateljska srečanja. Člani nogometne ekipe redno sodelujejo tudi pri vodenju športnih dejavnosti ob vaških prireditvah.

Porabska športna društva oziroma klubi s pomočjo Zveze Slovencev spodbujajo športno življenje v Porabju. Mladi porabski športni-

ki se že več kot 20 let udeležujejo srečanj mladih zamejskih športnikov v Sloveniji. Med športnimi prireditvami je vsako leto bolj priljubljen mednarodni kolesarski maraton Lipa, ki ga Slovenska zveza organizira v sodelovanju s kolesarskim društvom Monošter. Maratona se udeležuje od 20 do 30 udeležencev.

Ob podpori Zveze Slovencev na Madžarskem šahovsko društvo z Dolnjega Senika že tretje leto uspešno igra v prvi B-ligi. V društvu igrajo tudi štirje šahisti iz Slovenije. Vsako leto organizirajo tudi mednarodni šahovski turnir Tromejnik, ki se ga udeležijo šahisti iz petih držav. Po besedah predsednice Zveze Slovencev na Madžarskem Andreje Kovacs so porabski Slovenci »prepričani, da smo kljub naši majhni narodni skupnosti obogatili šport v zamejstvu in Sloveniji. Kljub vsem težavam in objektivnim oviram smo ob pomoči Olimpijskega komiteja Slovenije in Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu v zadnjem obdobju dosegli določene uspehe na področju športa. Sicer majhne, ker smo najmanjša slovenska skupnost v zamejstvu, toda za nas pomembne. Žal so naše kapacitete v tem smislu zelo skromne. Kljub temu si prizadevamo, da bi ta plemenita panoga vplivala na ohranjanje slovenskega jezika in krepila narodno zavest. Za to smo hvaležni.«

Zveza Slovencev na Madžarskem podpira tudi mlade športnike, ki vsako leto sodelujejo na mednarodni prireditvi Srečanje mladih slovenskih športnikov iz obmejnih dežel v Sloveniji. Vedno podprejo tudi nogometaše z Gornjega Senika, ki se udeležujejo prireditve Dobrodošli pri nas. Zveza Slovencev na Madžarskem je za šolsko leto 2022/ 2023 dodelila eno štipendijo za športno področje. Štipendijo je prejel osnovnošolec, nogometni talent, ki trenira pri NŠ Mura v Murski Soboti. Veseli jih tudi, da porabski šolarji že vrsto let sodelujejo v mednarodnem projektu Žogarija.

Silva Eöry, novinarka
(sodelavka časnika Porabje in Radia Monošter),
silva.eory@gmail.com